

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

10.11.2004

B6-0162/04

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja Euroopa Komisjoni deklaratsioonide alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja: Jan Marinus Wiersma

välisasjade komisjoni nimel

Teema: Euroopa Liidu sõjaline operatsioon ALTHEA Bosnias ja Hertsegoviinas

Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa Liidu sõjalise operatsiooni ALTHEA kohta Bosnias ja Hertsegoviinas

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2004. aasta ühismeedet 2004/570/ÜVJP Euroopa Liidu sõjalise operatsiooni kohta Bosnias ja Hertsegoviinas¹,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 21;
 - võttes arvesse 10. aprilli 2002. aasta resolutsiooni Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (EJKP) ning ELi-NATO suhete kohta²,
 - võttes arvesse resolutsioone ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta (peamised aspektid ja põhilised valikuvõimalused), eriti 26. septembri 2002. aasta³ ja 23. oktoobri 2003. aasta⁴ resolutsioone;
 - võttes arvesse 13. märtsi 2003. aasta resolutsiooni EJKP operatsiooni kohta endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis⁵;
 - võttes arvesse 10. aprilli 2003. aasta resolutsiooni Euroopa julgeoleku ja kaitse uue ülesehituse kohta⁶;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. võttes teadmiseks nõukogu 12. juuli 2004. aasta ühismeetme ja selle, et Euroopa Ülemkogu kuulutas välja koodnimetust ALTHEA kandva EJKP missiooni Bosnias ja Hertsegoviinas, mis võrreldes varasemate väiksemate missioonidega CONCORDIA (ligikaudu 350 sõjaväelasega) endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis ja ARTEMIS (ligikaudu 1400 sõjaväelasega) Kongos on esimene suhteliselt suurem Euroopa Liidu sõjaline missioon, kus osaleb ligi 7000 sõjaväelast;
- B. uskudes, et iga ELi operatsioon, mis võib kasutada jõudu üle praeguse ELi Bosnia ja Hertsegoviina politseimissiooni ülesannete, peaks püüdma saada laia üldsuse toetuse ja vastata demokraatliku legitiimsuse kõrgeimatele standarditele;
- C. tuletades meelde ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1551 (vastu võetud 9. juulil 2004), milles meenutatakse osalistele, et nad on võtnud endale kohustuse teha täielikult koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kohtuga, et anda

¹ ELT L 252, 28.7.2004, lk 10.

² ELT C 127 E, 29.5.2003, lk 579.

³ ELT C 273 E, 14.11.2003, lk 295.

⁴ ELT C 82 E, 1.4.2004, lk 599.

⁵ ELT C 61 E, 10.3.2004, lk 379.

⁶ ELT C 64 E, 12.3.2004, lk 599.

kohtuprotsessiks üle kõik isikud, kelle vastu kohus on esitanud süüdistuse;

- D. võttes teadmiseks, et nimetatud missiooni toetab ÜRO Julgeolekunõukogu¹, mis võtab 2004. aasta lõpuks üle enamiku hetkel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) stabiliseerimisjõudude (SFOR) täidetavatest ülesannetest;
- E. võttes teadmiseks, et operatsiooni üldkulud on hinnanguliselt 71,7 miljonit eurot, mis vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 28 lõikele 3 on otseselt liikmesriikide kanda ja mida haldab nõukogu 23. veebruari 2004. a otsusega 2004/197/ÜVJP² loodud mehhanism ATHENA;
- F. võttes teadmiseks, et julgeolekuolukord Bosnias ja Hertsegoviinas on alates sõja lõpust 1995. aastal märkimisväärselt paranenud, kuid et riigis on endiselt mitmed julgeolekuohud, mis nõuavad tähelepanu, eriti need, mille põhjus on organiseeritud kuritegevus ja korruptsioon, rahvusvaheline terrorism, tsiviilrahutused ja etnilised pinged;
- G. arvestades, et praegune habras institutsiooniline raamistik, mis on 1995. aasta Daytoni lepingute tulemus, ei võimalda Bosnia ja Hertsegoviina riigil tulla tõhusalt ja edukalt toime eelmainitud ohtudega;
- H. arvestades lisaks, et sajad tuhanded pagulased ei ole veel saanud tagasi pöörduda ja et üks põhjustest on see, et suured osad territooriumist on saastunud isiku- ja sõidukivastaste maamiinidega ning on seega äärmiselt ohtlikud; arvestades, et demineerimine on majandusliku arengu ja stabiilsuse otsustav eeltingimus, eriti turismi ja põllumajanduse puhul;
- I. soovitades tungivalt sõlmida lisaks ametlikele kahepoolsetele koostöölepingutele rahuleping Bosnia ja tema naaberriikide vahel, millega korrigeeritakse Daytoni lepinguid ja luuakse vastastikune usaldus enne, kui algavad läbirääkimised ELi liikmesuse üle; võttes teadmiseks, et rahulepingud võib ette valmistada rahvusvaheline konverents, mis koondab kõiki piirkonna riike, ELi liikmesriike, ÜROd ja Ameerika Ühendriike;
- J. tunnustades, et NATO juhitavad stabiliseerimisjõud (SFOR) mängisid olulist rolli rahu ja julgeoleku säilitamisel Bosnias ja Hertsegoviinas, aidates kindlustada saavutatud stabiilsust ning hoides ära uusi vägivaldapaunanguid;
- K. võttes teadmiseks, et NATO säilitab peakorteri Sarajevos koos ligi 250 sõjaväelise ja tsiviilkaastöötajaga, kelle põhiülesandeks jääb NATO ning Bosnia ja Hertsegoviina vahelise dialoogi jätkamine kaitsereformi üle, ühise vastutuse üle ELiga terrorismivastase võitluse meetmete osas, samuti kõikide küsimuste üle, mis on seotud süüdistatavate sõjakurjategijate otsimisega; rõhutab, et süüdistatavate sõjakurjategijate tabamine ja kohtu alla andmine on rahvusvahelise üldsuse, NATO ja lõpuks Euroopa Liidu usutavuse proovikivi ning edasise leppimise eeltingimus;

¹ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1551 (2004), vastu võetud 9. juulil 2004.

² ELT L 63, 28.2.2004, lk 68.

- L. rõhutades, et olukorra stabiliseerumine Bosnias ja Hertsegoviinas on olulise tähtsusega kogu piirkonna stabiilsusele ning et selle institutsioonide tugevdamine võiks aidata otsustavalt kaasa naaberriikide institutsioonide ja riiklusega seotud püsivate probleemide lahendamisele;
1. tervitab ELi uut kooskõlastatud ja ühtset lähenemisviisi Bosnias ja Hertsegoviinas, mis hõlmab Bosnia ja Hertsegoviina üldstrateegiat¹, ELi eriesindaja uut mandaati², tsiviilaspekte nagu näiteks stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess (SAP) ning ühenduse ülesehitus-, arengu- ja stabiliseerimisabiprogrammid (CARD), Euroopa Liidu politseimissioon³, samuti tulevane sõjaline stabiliseerimisjõud ALTHEA;
 2. taunib veel kord Euroopa Parlamendi mittekaasamist, asutamislepingust tulenevaid piiranguid parlamendiga konsulteerimise kohustuse osas ja teabe piiratud edastamist;
 3. avaldab kahetsust otsuse üle rahastada missiooni maksetest väljaspool Euroopa Liidu tavaelarvet;
 4. usub, et operatsioon ALTHEA peaks tugevdama ELi igakülgset lähenemist Bosnias ja Hertsegoviinas ning toetama riigi edasiminekut võimaliku ELi liikmesuse suunas; tervitab ka avaldusi, mille kohaselt peaks nimetatud meetme eesmärk olema tugevdada kohalikke politseijõude ja organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust, kusjuures vastutus julgeoleku eest antaks järk-järgult üle kohalikele võimudele;
 5. toetab stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi Bosnias ja Hertsegoviinas, mis kujutab endast olulist raamistikku riigi arenguteel ELi suunas; tervitab ELi eriesindaja Lord Ashdowni uut mandaati rakendada Bosniale ja Hertsegoviinale mõeldud ulatuslikku abimeetmete paketti, ent tuleb veel kord meelde, et Bosnia ja Hertsegoviina peab toetuma peamiselt iseenda jõupingutustele;
 6. tervitab ELi otsust kasutada ALTHEA-missiooniks NATO varasid ja võimsust, kinnitades seeläbi kahe organisatsiooni koostööd ja viies ellu 2002. aasta detsembri kokkulepet ELi ligipääsu kohta NATO planeerimis- ja juhtimisvõimalustele ("Berlin Plus");
 7. pooldab võimalikult tihedat koostööd Bosnias ja Hertsegoviinas paiknevate ELi stabiliseerimisjõudude ja riiki jäänud NATO esindajate vahel, et tagada selge piir kahe organisatsiooni rollide ja vastutusalade vahel;
 8. tervitab NATO jätkuvat kohalolekut Bosnias, samuti eraldi NATO peakorteri säilitamist Sarajevos NATO rahupartnerlusprogrammi raames, kuid nõuab kindlalt, et lisaks vastutusele rahukaitsemissiooni eest tuleks anda Euroopa Liidule üle ka vastutus terrorismivastaste operatsioonide eest ja sõjakurjategijate kinnivõtmine;
 9. soovib teha ELi eriesindajal tihedat koostööd mitte üksnes ELi vägede ülemaga, vaid kutsuda Euroopa Liidu eriesindaja koordineerimisrühma ka NATO esindus, et

¹ Bosnia ja Hertsegoviina üldstrateegia esitas 14. juunil 2004 välissuhete nõukogu; Euroopa Ülemkogu võttis selle vastu 17.–18. juunil 2004. Euroopa Liidu Nõukogu, 10099/04, Brüssel, 15. juuni 2004.

² Nõukogu 12. juuli 2004. aasta ühismeede 2004/569/ÜVJP; ELT L 252, 28.7.2004, lk 7–9.

³ Nõukogu 11. märtsi 2002. aasta ühismeede 2002/210/ÜVJP; EÜT L 70, 13.3.2002, lk 1.

- kindlustada Bosnias ja Hertsegoviinas ELi kogu tegevuse koostöölastamine ja sidusus;
10. tervitab kolmandate riikide kavatsust osaleda ELi sõjalises operatsioonis;
 11. on arvamusel, et see operatsioon peaks edendama ühist suutlikkust Euroopa sõjaliste operatsioonide planeerimiseks ja juhtimiseks ELi tasandil, pidades silmas ELi tsiviil-sõjaline planeerimisüksuse väljaarendamist; tervitab kavatsust siduda sõjalised meetmed ELi rolli teiste aspektidega Bosnias ja Hertsegoviinas, kaasa arvatud politseitöö, areng ja koolitus;
 12. nõuab, et missiooni ALTHEA käigus kohustutaks austama ühenduse õigust ja rahvusvahelist õigust inimõiguste valdkonnas;
 13. peab oluliseks, et ELi väed sisaldaksid tugevat "gendarmerie"-sarnast elementi (integreeritud politseiüksust), et tulla toime ülesannetega, milleks sõjaväge ei ole tavaliselt koolitatud ja mida tavalised politseiteenistused ei suuda täita, seda enam, et ELi politseimissioonil on mittetäidesaatev mandaat, mis annab õiguse üksnes nõustada ja arenguid jälgida; rõhutab sellega seoses, kui oluline on tõhustada jõupingutusi riigi kõikide kogukondade usaldust omava kohaliku, multietnilise politseiüksuse loomiseks;
 14. nõuab tungivalt, et ELi sõjalised ja politsei jõud ning Bosnia ja Hertsegoviina tsiviilvõimud teeksid tihedat koostööd, et otsida intensiivselt sõjakurjategijaid ja võidelda igat liiki terrorismi vastu;
 15. soovib ELi vägedel jätkata SFORi hiljutist praktikat kasutada võrgustikku väikestest sõjalistest rühmitustest, mis paiknevad elanikkonna seas "külaliskodade" juures, et säilitada kontroll olukorra üle ja hoiatav kohalolek hoolimata vägede kärpimisest 2004. aasta juunis 12 000 mehelt 7000 mehele;
 16. rõhutab vastutuse selge jaotuse tähtsust ELi Bosnia ja Hertsegoviina vägede ülema ja ELi operatsiooni ülema (kelleks SHAPE puhul on DSACEUR) vahelises käsuahelas; tervitab tõsiasi, et NATO piirkondliku peakorteri juurde Napolis (Itaalias) luuakse ELi juhtimisüksus;
 17. nõuab ALTHEA-operatsiooni integreeritumaid ja koostöölastatuid tsiviil-sõjalisi aspekte silmas pidades, et ELi eriesindaja hoiaks parlamenti olukorraga kursis; samuti soovib ta regulaarselt teavet ELi sõjalise operatsiooni poliitilist ja strateegilist juhtimist teostava poliitika- ja julgeolekukomitee esimehelt;
 18. nõuab, et Kosovos 2004. aasta märtsis tekkinud olukorra vältimiseks saaks parlamendi välisasjade komisjon teavet plaanide kohta, kuidas toimub otsustamisprotsess ELi erinevate organite vahel spontaansete vägivaldpuhangute korral; kutsub nõukogu üles andma eriteavet missiooni ALTHEA "toimimisvõime" ja "jõukasutamisevõimet" kohta;
 19. avaldab lootust, et ELi tsiviil-sõjalise planeerimisüksuse loomine on oluline samm edasi operatsiooni ALTHEA analüüsimisel ja asjakohaste järelduste tegemisel, nii et EL suudaks tulevikus tsiviil-sõjalisi kriise tõhusamalt ohjata;

20. nõuab kooskõlastamist luurevaldkonnas ja soovib rakendada spetsiifilist mehhanismi etniliste pingete tõenäosust käsitlevate infovoogude kooskõlastamiseks ELi, NATO, Ameerika Ühendriikide ja piirkonna teiste osalejate vahel;
21. kutsub nõukogu üles määratlema ja kõrgemalt väärtustama ELi järelvalvemissiooni rolli Bosnias ja Hertsegoviinas, et muuta see nõuetekohaseks ja integreerida see tsiviilkomponent missiooni ALTHEA;
22. tervitab tõsiasja, et kuue kuu möödudes vaadatakse operatsioon läbi, ning kutsub ELi eriesindajat ning poliitika- ja julgeolekukomitee esimeest üles esitama parlamendile sellekohast avaldust;
23. kutsub esimeeste konverentsi üles lubama vastutaval komisjonil saata Bosniasse ja Hertsegoviinasse edusammude hindamiseks uurimisdelegatsioon;
24. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, Euroopa Komisjonile ning liikmesriikide ja kolmandate riikide parlamentidele, samuti Bosnia ja Hertsegoviina parlamentidele ja valitsustele.